

KOMISJON

KOMISJONI OTSUS,

10. august 2006,

millega koondumine kuulutatakse kokkusobivaks ühisturuga ja EMP lepinguga

(Juhtum nr COMP/M.4094 – Ineos/BP Dormagen)

(teatavaks tehtud numbri K(2006) 3592 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2007/161/EÜ)

Komisjon võttis 10. augustil 2006 vastavalt nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrusele (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle ⁽¹⁾ ja eriti selle artikli 8 punktile 1 vastu otsuse ühinemist käsitlevas juhtumis. Otsuse mittekonfidentsiaalne versioon on kättesaadav juhtumi autentses keeles ja komisjoni töökeeltes konkurentsi peadirektoraadi koduleheküljel aadressil: http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html

- (1) 24. jaanuaril 2006 sai komisjon teatise, milles ettevõtja INEOS Group Limited (edaspidi "Ineos") teatas oma kavatsusest omandada kontroll ettevõtja BP Ethylene Oxide/Ethylene Glycol Business (edaspidi "BP") üle aktsiate ostu kaudu.
- (2) Ineos on Ühendkuningriigi piiratud vastutusega äriühing, kelle ainuomanduses on mitu tütarettevõtjat, kes tegelevad kogu maailmas keemiliste vahesaaduste ja erikemikaalide tootmise, levitamise, müügi ja turustamisega. Ineos omandas 16. detsembril 2006 Innovene, BP endise olefiinide, derivaatide ja rafineerimisettevõtte (välja arvatud BP Dormagen Business'i, mille omandamist käsitletakse käesolevas otsuses), mis toodab naftakeemiasaadusi, kaasa arvatud olefiine ja nende derivaate ning mitmesuguseid rafineerimissaadusi. ⁽²⁾ Komisjon andis loa kõnealuse toimingu läbiviimiseks 9. detsembril 2005 (juhtum nr COMP/M.4005 – Ineos/Innovene, edaspidi "põhitehing").
- (3) BP Dormagen Business koosneb ühest tootmisettevõttest, mis asub Köln/Dormagenis (Saksamaa), ja kuulub praegu BP kontrolli alla ning tegeleb etüleenoksiidi ja etüleen-glükoolide tootmisega.
- (4) Oma 143. istungil 28. juulil 2006 andis ettevõtjate koondumisega tegelev nõuandekomitee pooldava arvamuse komisjoni esitatud otsuse eelnõu kohta, milles koondumine kiideti heaks. ⁽³⁾
- (5) Ärakuulamise eest vastutav ametnik oli oma 26. juuli 2006. aasta aruandes arvamusel, et poolte ärakuulamisõigusest peeti kinni. ⁽³⁾
- ⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1.
⁽²⁾ Innovenel oli EMPs kolm tegevuskohta: Grangemouth (Ühendkuningriik), Lavéra (Prantsusmaa) ja Dormagen (Saksamaa). Ineos omandas Grangemouth'i ja Lavéra põhitehingu tulemusel.
- ⁽³⁾ ELT C 54, 9.3.2007.

I. ASJAKOHASED TURUD

Taust

- (6) Põhitehingu kontrollimisel hindas komisjon etüleenoksiidi ja mitme selle derivaadi turgu, eelkõige alkoholetok-sülaatide, glükoolletrite ja etanoolamiinide turgu. Komisjon järeldas, et põhitehingu kokkusobivus ühisturuga nii horisontaalselt kui ka vertikaalselt seotud turgudel ei olnud kaheldav.
- (7) Ainsad tooted, mida BP Dormagen Business toodab ja müüb, on etüleenoksiid ja etüleenglükoolid. Ineos toodab mitmesuguseid kemikaale, kaasa arvatud etüleenoksiidi ja etüleenoksiidi derivaate (ka etüleenglükooli). Ainuke horisontaalne kattumine, mis tuleneb BP Dormagen Businessi kavandatavast omandamisest Ineose poolt, on järelikult seotud etüleenoksiidi ja etüleenglükoolidega. Lisaks on olemas vertikaalsuhted nii etüleenoksiidi eelneval (etüleen) kui ka järgneval kaubaturul (etüleenoksiidi derivaadid).

Asjaomased kaubaturud

- (8) Etüleenoksiid on värvuseta gaas, mida toodetakse etüleeni osalise oksüdeerimise teel. Etüleenoksiidi etüleenisisaldus on 82 % ja etüleenoksiid on ohtlik toode: ta süttib väga kergesti ja on plahvatusohtlik. Etüleenoksiid on ka mürgine ja kantserogeenne. Puhastamata etüleenoksiidi võib kasutada etüleenglükoolide tootmiseks või seda võib puhastada.
- (9) Etüleenglükoolid on keemilised vahesaadused, mida toodetakse tavaliselt etüleenoksiidi mittekatalüütilise hüdraatimise teel. Etüleenglükoolid moodustavad 37,5 % etüleenoksiidi kogutarbimisest EMPs ja neid toodavad ainult etüleenoksiidi integreeritud tootjad.
- (10) Etüleenoksiidi töötlemise alternatiivne võimalus hõlmab selle puhastamist, puhastatud etüleenoksiidi saab seejärel kasutada muude keemiliste vahesaaduste tootmiseks. Enamiku puhastatud etüleenoksiidist kasutavad integreeritud etüleenoksiiditootjad ise, tootes sellest etüleenoksiidi derivaate; ülejääk müüakse kolmandatele osapooltele, kes konkureerivad etüleenoksiidi derivaatide turul etüleenoksiidi tootjatega.

Etüleenoksiid

- (11) Komisjon on viinud läbi etüleenoksiidi käsitlevaid uurimisi ka varem. ⁽⁴⁾ Ta tegi kindlaks, et etüleenoksiidil on

olemas eraldi kaubaturg, sest etüleenoksiidi asendusvõimalused on piiratud, eriti kui seda kasutatakse lähteainena keemilistes reaktsioonides. Käesoleva juhtumi puhul läbiviidud uurimine kinnitas seda kaubaturu määratlust.

- (12) Kolmandatele osapooltele müüakse ainult puhastatud etüleenoksiidi ja seetõttu keskenduti konkurentsi hindamisel seoses käesoleva juhtumiga puhastatud etüleenoksiidi turule. Menetluse hilises etapis teatas Ineos, et puhastatud etüleenoksiidi saab sõltuvalt selles sisalduvate lisainete hulgast (peamiselt aldehüüdide sisaldus) jagada kõrge kvaliteediklassi etüleenoksiidiks või madala kvaliteediklassi etüleenoksiidiks. Turu-uuringu käigus leidis kinnitust väide, et asjaomast kaubaturgu ei ole tarvis jagada eraldi kaubaturgudeks sõltuvalt puhastatud etüleenoksiidi puhtusest, sest kolmandatele osapooltele müüdi ainult kõrge kvaliteediklassi etüleenoksiidi.
- (13) Komisjon uuris ka seda, kas tuleks eristada etüleenoksiidi pikaajalisi tarneid klientidele, kelle tehased asuvad etüleenoksiidi tarnija tegevuskohas või selle lähedal ja on nendega ühendatud torujuhtmete abil (tegevuskohas asuvad) ning tarned, mis toimetatakse kohale kas veoauto või rongiga (tegevuskohast väljaspool asuvad). Komisjon leidis, et nimetatud kahe tarnemetodi puhul esines erinevusi hinnatasemes, lepingu kestuses ja ostetud kogustes. Komisjon ei pidanud siiski kõnealusel küsimusel otsust tegema, sest tehing ei takistaks konkurentsi märkimisväärselt, sõltumata sellest, kas tegevuskohas tehtavad tarned ja tegevuskohast väljapoole tehtavad tarned moodustavad ühe või kaks turgu.

Etüleenglükoolid

- (14) Ineos teatas, et etüleenglükoolid moodustavad eraldi kaubaturu, mis on kooskõlas komisjoni varasema otsusega. ⁽⁵⁾ Ühes järgmises otsuses ⁽⁶⁾ komisjon siiski märkis, et nõudlusega seotud asjaolud võivad teha vajalikuks eristada erinevaid etüleenglükooli. Need on järgmised: monoetüleenglükool, dietüleenglükool ja trietüleenglükool. Monoetüleenglükool moodustab valdava enamuse toodangust (umbes 90 %), ülejäänud tootmismahth jagunes dietüleenglükooli (umbes 9 %) ja trietüleenglükooli (umbes 1 %) vahel.
- (15) Enamik turuosalistest märkis, et etüleenglükoolid tuleks jagada kolmeks turuks, mono-, di- ja trietüleenglükooli turuks, sest neid kasutatakse erineval otstarbel ja neid ei

⁽⁴⁾ Juhtum nr COMP/M.2345 – Deutsche BP/Erdölchemie, 26. aprill 2001, ja juhtum nr COMP/M.4005 – Ineos/Innovene, 9. detsember 2005.

⁽⁵⁾ Juhtum nr COMP/M.2345 – Deutsche BP/Erdölchemie, 26. aprill 2001.

⁽⁶⁾ Juhtum nr COMP/M.3467 – Dow Chemicals/PIC/White Sands JV, 28. juuni 2004.

ole võimalik teineteisega asendada. Tarnija seisukohast lähtuvalt valmistatakse mono-, di- ja trietüleenglükooli aga koos ja üsna võrdses kogustes. Turu täpne määratlus jäeti lahtiseks, sest tehing ei mõjuta olulisel määral tõhusat konkurentsi ka siis, kui määratleda erinevad etüleenglükooli kaubaturud.

Asjaomased geograafilised turud

Etüleenoksiid

- (16) Oma varasemates otsustes⁽⁷⁾ on komisjon pidanud etüleenoksiidi geograafiliseks turuks tõenäoliselt Lääne-Euroopat (määratletud kui EMP ja Šveits), kuid turu täpne määratlus on jäetud lahtiseks. Praegusel juhul asuvad asjaomased tootmisettevõtted Antwerpenis (Belgia), Lavéras (Prantsusmaa) ja Dormagenis (Saksamaa). Ineos teatas, et turg hõlmab kogu EMPd, sest eespool nimetatud tehastest transporditakse etüleenoksiidi pikkade vahemaade taha (Ineose andmetel mõningatel juhtudel kaugemale kui 1 000 km, kuid enamik tarneid on lähemale kui 600 km). Enamik kliente ja vähemalt pooled konkurendid peavad geograafilist turgu piirkondlikuks. Veokaugused jäävad vahemikku 0–800 km, valdav enamus on veokulude ja toote ohtlikkuse tõttu vahemikus 0–600 km.
- (17) Veokauguse piirangute alusel tegi komisjon kindlaks järgmised võimalikud piirkondlikud etüleenoksiidi turud: i) Ühendkuningriik ja Iirimaa, ii) Põhjamaad (Norra, Rootsi ja Soome), iii) Loode-Euroopa mandriosa (Madalmaad, Taani, Belgia, Luksemburg, Saksamaa, Austria, Kesk- ja Põhja-Prantsusmaa), iv) Vahemere piirkond (Itaalia, Portugal, Lõuna-Prantsusmaa ja Hispaania) ja v) Kesk- ja Ida-Euroopa. Lisaks sellele tegi komisjon kindlaks, et piirkondlikud hinnaerinevused ja piiratud kaubavood kinnitavad sellist geograafilist turgu segmentimist. Etüleenoksiidi geograafilise turgu täpsem määratlemine ei olnud siiski vajalik, sest komisjoni arvates ei mõjuta tehing tõhusat konkurentsi mitte ühelgi võimalikul geograafilisel turul märkimisväärselt (EMP või Loode-Euroopa mandriosa turg, ainsad piirkondlikud turud, kus tegutsevad mõlemad pooled).

Etüleenglükoolid

- (18) Kooskõlas varasemate otsustega⁽⁸⁾ esitas Ineos, et etüleenglükoolide asjaomane geograafiline turg hõlmab

vähemalt Lääne-Euroopat või isegi kogu maailma. Põhjusks on see, et etüleenglükoolid ei ole ohtlikud ja neid on seetõttu lihtne vedada. Hinnad on sarnased kogu maailmas ja import EMPsse, peamiselt Lähis-Idast ja Venemaalt, moodustab umbes 13 % EMP tarbimisest.

- (19) Enamik turu-uuringule vastanutest kinnitas, et geograafiline turg hõlmab vähemalt kogu EMP. Käesolevas otsuses jäetakse turu täpne määratlus esitamata, sest tehing ei mõjuta geograafilise turgu ükskõik millise määratluse korral tõhusat konkurentsi ühisturul või selle olulises osas märkimisväärselt.

II. HINNANG

Etüleenoksiid

- (20) Etüleenoksiidi turgu kogusuurus EMPs, kaasa arvatud kasutamine oma vajadusteks, on umbes 3 000 kilotonni aastas. Kaubaturg moodustab umbes 18 % kogutoodangust ehk umbes 560 kilotonni aastas; ligikaudu 33 % sellest (väärtuse järgi) moodustavad tegevuskohas asuvad kliendid ja 67 % tegevuskohast väljaspool asuvad kliendid.
- (21) Turustruktuuris viib tehing, mis kujutab endast kahe suurima (kolmest võimalikust) etüleenoksiidi tarnija ühinemist, ühise turuosa tekkimiseni ja see moodustab üle 45 % turust etüleenoksiidi ükskõik millise kauba- või geograafilise turgu määratluse korral. Ühinenud ettevõtjate lähimale konkurendile Shellile kuulub 15–25 % kogu kaubaturust nii tegevuskohas tehtavate tarnete kui ka tegevuskohast väljapoole tehtavate tarnete puhul. Teiste konkurentide turuosad jäävad alla 10 % (paljudel alla 5 %) nii kogutarnete kui ka tegevuskohast väljapoole tehtavate tarnete puhul.

- (22) Võttes arvesse seda, et kaubaturg esindab üsna väikest osa toodangust, võivad suhteliselt väikesed muudatused kogutoodangus omada märkimisväärselt mõju kaubaturule. Seetõttu keskendus komisjon oma hinnangus integreeritud tootjate omavajadusele etüleenoksiidi kasutamisel ja nende mõjule etüleenoksiidi müügile kolmandatele pooltele. Komisjon uuris etüleenoksiidi tarnete tingimusi ja eelkõige neid asjaolusid, mis piiravad ühinenud ettevõtjate tegutsemist etüleenoksiidi kaubaturul.

⁽⁷⁾ Juhtum nr COMP/M.2345 – Deutsche BP/Erdölchemie, 26. aprill 2001, ja juhtum nr COMP/M.4005 – Ineos/Innovene, 9. detsember 2005.

⁽⁸⁾ Juhtum nr COMP/M.2345 – Deutsche BP/Erdölchemie, 26. aprill 2001, juhtum nr COMP/M.3467 – Dow Chemicals/PIC/White Sands JV, 28. juuni 2004.

- (23) Selleks tegi komisjon kindlaks peamised tegurid, millest sõltub etüleenoksiidi kättesaadavus kaubaturul: etüleenoksiidi tootmisvõimsus; puhastusvõimsus; etüleenoksiidi kasutamine tootmisahela järgmises etapis, eelkõige jagunemine etüleenglükoolide ja muu kasutuse vahel; stiimulid kasutada etüleenoksiidi lisakoguseid ettevõttesiselt ja/või müüa neid kaubaturul.
- (24) Esiteks hindas komisjon, kas ühinenud ettevõtjate konkurentidel on praegu piisavalt etüleenoksiidi, et varustada kaubaturgu. Otsustava tähtsusega on puhastusvõimsus, sest kaubaturul müüakse ainult puhastatud etüleenoksiidi. Uurimine näitas, et kuigi ühinenud ettevõtjate tehased moodustavad olulise osa vabast puhastusvõimsusest, suudaks konkurentide vaba tootmisvõimsus piirata kõnealuste ettevõtjate konkurentsivastast tegutsemist, sest arvestades suhteliselt väikest kaubaturgu on konkurendid võimelised survet avaldama.
- (25) Lisaks sellele keskenduti komisjoni uuringus puhastatud etüleenoksiidi ja etüleenglükoolide tootmise vahelisele seosele. Etüleenglükoolide tootmise vähendamine võib võimaldada integreeritud tootjatel (neil, kes toodavad nii etüleenoksiidi kui ka etüleenglükooli) suurendada puhastatud etüleenoksiidi toodangut. See seos põhineb asjaolul, et mõlema toote valmistamisel kasutatakse sama toorainet (puhastamata etüleenoksiidi) ja järelikult põhjustaks etüleenglükoolide tootmise vähendamine puhastamata etüleenoksiidi ülejäägi, mida saaks kasutada puhastatud etüleenoksiidi lisakoguste tootmiseks, kui puhastusvõimsus on piisav.
- (26) Ineos teatas, et monoetüleenglükooli kasutatakse tootena, mis võimaldab etüleenoksiidi tootjatel suurendada ja vähendada etüleenoksiidi või selle derivaatide tarneid sõltuvalt turutingimustest. Selle tõestuseks esitas Ineos kahe ökonomeetrilise analüüsi tulemused, mis näitavad, et ühinenud ettevõtjate konkurendid suutsid varem suurendada oma puhastatud etüleenoksiidi toodangut, vähendades samal ajal glükoolide toodangut, kui Ineos ja BP Dormagen Businessi tehastes oli tööseisak. Selgus, et kui etüleenoksiidi müük asjaomastes tehastes vähenes, siis suurenes (teataval määral) konkurentide etüleenoksiidi müük.
- (27) Komisjon järeldas, et kuigi nendes analüüsides esines teatavaid puudusi, näitasid nad, et konkurentidel on võimalik vastata ühinenud ettevõtjate konkurentsivastasele tegutsemisele.
- (28) Seejärel hindas komisjon, millisel määral suudetaks üle minna glükoolide tootmiselt puhastatud etüleenoksiidi tootmisele, kui võtta arvesse kõiki tootmisvõimsuse piiranguid. Komisjon leidis, et kui glükoolide tootmine väheneb suurimal võimalikul määral, võiks võimalik üleminek glükoolide tootmiselt puhastatud etüleenoksiidi tootmisele tuua etüleenoksiidi kaubaturule kõnealuse turu praeguse suurusega võrreldes märkimisväärsed kogused, juhul kui ühinenud ettevõtjad tõstaksid ühepoolset hinda.
- (29) Komisjon arvestas ka uue, Lähis-Idas ja Aasias tekkiva, glükoolide tootmisvõimsuse mõju Euroopa turuolukorrale. Ta leidis, et tõenäoliselt on uute etüleenoksiidi tootmisvõimsuste kasutuselevõtmise tulemuseks etüleenglükoolide ekspordi suurenemine EMPsse ja selle tulemusena võib oodata etüleenglükooli tootmise vähenemist EMPs. See omakorda suurendaks etüleenoksiidi kättesaadavust EMPs, kui tegemist on müügiga kolmandatele pooltele, ja muude etüleenoksiidi derivaatide tootmist oma tarbeks.
- (30) Seejärel pidas komisjon vajalikuks hinnata tehingu oodatavat mõju võttes arvesse prognoose ja tõenäolist arengut tulevikus.
- (31) Komisjoni uurimine näitas, et tõenäoliselt suureneb lähiaastatel etüleenoksiidi tootmise kogu kasutamata tootmisvõimsus EMPs ja tootmisvõimsuse rakendusaste väheneb. Kasutamata puhastusvõimsus ilmselt väheneb lähitulevikus, kuid kuna kaubaturg on suhteliselt väike ja selle märkimisväärsed suurenemist ei ole oodata, võib olemasolev kasutamata puhastusvõimsus siiski piirata ühinenud ettevõtjate püüdlust tõsta ühepoolset hinda.
- (32) Et hinnata Lähis-Idast pärit glükoolide impordi oodatava kasvu mõju Euroopa etüleenoksiidi kaubaturule, võeti arvesse ka majanduslikud stiimulid, mis suunaksid etüleenoksiidi tootjaid tarnima kõnealusele kaubaturule. Etüleenoksiidi tootjad peaksid leidma toodetud etüleenoksiidile muid kasutusvõimalusi, et korvata etüleenoksiidi tarbimise eeldatavat vähenemist glükoolide tootmises ja hoida etüleenoksiidi tootmisvõimsuse rakendusaste võimalikult kõrgel. Kuna kõikide muude etüleenoksiidi derivaatide tootmiseks (välja arvatud glükoolid) ja kaubaturul vajatakse puhastatud etüleenoksiidi, on Euroopa etüleenoksiiditootjatel olemas stiimul oma olemasoleva puhastusvõimsuse suurendamiseks.

- (33) Komisjon leidis, et puhastusvõimsuse suurendamine etüleenoksiidi tehastes on odavam ja sageli ei ole selleks vaja teha tehases muid investeeringuid. Eeldusel, et konkurendid suudavad suurendada oma puhastusvõimsust, et vastata glükoolide tootmise oodatavale langusele, sõltub suurendamise ulatus etanooloksiidi tootjate etüleenoksiidi omavajadusest etüleenoksiidi derivaatide tootmiseks, nende suutlikkusest suurendada etüleenoksiidi derivaatide tootmisvõimsust ja nende stiimulitest kasutada etüleenoksiidi ettevõttesiseselt või müüa seda kaubaturul.
- (34) Komisjoni uurimise tulemusel selgus, et lähitulevikus piirab integreeritud tootjate etüleenoksiidi derivaatide tootmisvõimsust teataval määral suurenenud nõudlus etüleenoksiidi derivaatide järele. Etüleenoksiidi derivaatide tootmisvõimsuse suurendamine on kulukam ja aeganõudvam kui etüleenoksiidi puhastusvõimsuse suurendamine. Seepärast saavad integreeritud tootjad kasutada etüleenoksiidi derivaatide tootmise suurendamiseks ainult osa puhastatud etüleenoksiidist, mis vabaneb EMPs glükoolide tootmise vähenemise tulemusel. Nii muutub see kättesaadavaks müügiturul.
- (35) Seepärast võib välistada tõhusa konkurentsi olulise takistamise etüleenoksiidi kaubaturul. Etüleenoksiidi ostjad saavad valida mitmete tarnevõimaluste vahel, millest piisab ühinenud ettevõtjate tegutsemise mõjutamiseks.

Glükoolid

- (36) Etüleenglükooli toodang ja tarbimine kogu maailmas on hinnanguliselt umbes 17 000 kilotonni aastas, EMP riikide toodang on umbes 1 700 kilotonni aastas ja

nõudlus 1 950 kilotonni aastas. Nõudlus on viimastel aastatel püsinud suhteliselt stabiilne eelkõige monoetüleenglükooli nõudluse tõttu Hiinas ja Kaug-Idas, kus seda kasutatakse polüestertekstiili tootmiseks. See omakorda on soodustanud investeerimist lähiaastatel kasutusele võetavatesse olulistesse uutesse etüleenglükooli tootmisvõimsustesse Aasias ja Lähis-Idas.

- (37) Komisjoni uurimisest selgus, et ühinenud ettevõtjate turuosa ülemaailmsel kaubaturul ei ületanud 5 % ühegi võimaliku tooteturu määratluse korral. EMPd hõlmaval kaubaturul ei ületa ühinenud ettevõtjate turuosa 20 % ühegi asjaomase kaubaturu puhul. Ühinenud ettevõtjatele pakuvad konkurentsi ka sellised tugevad konkurendid nagu BASF, MEGlobal, Sabic, Shell ja Clariant ning importijad.
- (38) Ühinenud ettevõtjate piiratud turuosa, samaväärse või suurema turuosaga märkimisväärsete konkurentide olemasolu ja glükoolide tootmise eeldatava vähenemise tõttu Euroopas (suurenenud impordi tulemusena) tegi komisjon järelduse, et kavandatav tehing ei põhjusta konkurentsiprobleeme EÜ turul.

III. JÄRELDUS

- (39) Eespool esitatud põhjustel on komisjon jõudnud järeldusele, et kavandatud koondumine ei takista märkimisväärselt tõhusat konkurentsi ühisturul või selle olulises osas, eriti turgu valitseva seisundi loomise või tugevdamise tagajärjel. Seepärast tuleb koondumine vastavalt ühine-mismääruse artikli 8 lõikele 1 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artiklile 57 kuulutada ühisturu ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga kokkusobivaks.